הניזקין פרק חמישי גיטין

ס.

מי קוראין לא הוה בידיה אתא ושייליה לרבי יצחק נפחא א"ל [1]אחריהן קוראין ת"ח הממונין פרנסים על הצבור ואחריהן ת"ח הראויין למנותם פרנסים על הציבור ואחריהן בני ת"ח שאבותיהן ממונים פרנסים על הצבור ואחריהן ראשי בנסיות וכל אדם שלחו ליה בני גליל לר' חלבו מהו לקרות בחומשים בבהכ"נ בציבור לא הוה בידיה אתא שייליה לר' יצחק נפחא לא הוה בידיה אתא שאיל בי מדרשא ופשטוה מהא דא"ר שמואל בר נחמני א"ר [2]יוחנן * ס"ת שחסר יריעה אחת אין קורין בו ולא היא התם מחסר במילתיה הכא לא מחסר במילתיה רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו [3]אין קוראין בחומשין בבית הכנסת * משום כבוד צבור (4) ורבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו האי ספר אפטרתא אסור למקרי ביה בשבת מאי טעמא דלא ניתן ליכתב מר בר רב אשי אמר לטלטולי נמי אסור מ"ט דהא לא חזי למיקרי ביה ולא היא שרי לטלטולי ושרי למיקרי ביה [5]דר' יוחנן ור"ש בן לקיש מעייני בספרא דאגדתא בשבתא והא לא ניתן ליכתב אלא [6]כיון דלא אפשר [7]עת לעשות לה' הפרו תורתך ה"נ כיון דלא אפשר עת לעשות לה' הפרו תורתך בעא מיניה אביי מרבה [8]מהו לכתוב מגילה לתינוק להתלמד בה תיבעי למאן דאמר תורה מגילה מגילה ניתנה תיבעי למאן דאמר תורה חתומה ניתנה תיבעי למ"ד תורה מגילה מגילה ניתנה כיון דמגילה מגילה ניתנה כותבין או דילמא כיון דאידבק אידבק תיבעי למ"ד תורה חתומה ניתנה כיון דחתומה ניתנה אין כותבין או דילמא כיון דלא אפשר כתבינן * א"ל [3]אין כותבין ומה טעם [9]לפי שאין כותבין איתיביה [10]אף היא עשתה טבלא של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה [11]א"ר שמעון בן לקיש משום ר' יאני באל"ף בי"ת איתיביה כשהוא כותב רואה וכותב מה שכתוב בטבלא אימא כמה שכתוב בטבלא איתיביה כשהוא כותב רואה בטבלא וכותב מה שכתוב בטבלא מה הוא כתוב בטבלא [2]אם שכב אם לא שכב [12] הכא במאי עסקינן [13]בסירוגין כתנאי [14]אין כותבין מגילה לתינוק להתלמד בה ואם דעתו להשלים מותר ר' יהודה אומר בבראשית עד דור המבול בתורת כהנים עד ויהי ביום השמיני א"ר יוחנן משום רבי בנאה תורה מגילה מגילה ניתנה שנא' [3]אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי ר"ש בן לקיש אומר תורה חתומה ניתנה שנאמר [4]לקוח את ספר התורה הזאת ואידך נמי הכתיב לקוח ההוא לבתר דאידבק ואידך נמי הכתיב במגילת ספר כתוב עלי ההוא דכל התורה כולה איקרי מגילה דכתיב [5]ויאמר אלי מה אתה רואה ואומר אני רואה מגילה עפה אי נמי לכדרבי לוי דאמר רבי לוי שמנה פרשיות נאמרו ביום שהוקם בו המשכן אלו הן פרשת כהנים ופרשת לוים ופרשת טמאים ופרשת שילוח טמאים ופרשת אחרי מות ופרשת

אם שכב **אם לא** שכב. אם שכב לא כתיב כלל אלא אם לא שכב כתיב אלא דנמר הכי כתיב ואת כי שטיח: **תורה** חתומה ניתנה. מימה דכתיב (שמות כד) ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ופרש"י כפי' מומס דהיינו מברא"שית ועד כאן וברא"ה לפרש דלא קאמר חתומה ניתנה אלא שעל הספר נכתבה היא לנסוף אלא שעל הספר נכתבה היא פרשיות שנאמרו תמילה לפני אותם הכתובים לפניהם ולא נכתבה עד שנאמר לו אותה שכתובה לפניה וכותב זאת אחריה ועל זה מייתי מדרבי לוי שאותם לא נאמרו על הספר והיה יכול להוסיף זה מכמה מקראות דאין מוקדם ומאוחר בתורה אלא הואיל ומשכח דרבי לוי מייתי לה ור"ת גרים א"ר לוי מילתא באפי נפשה: **פרשת טמאים.** פי' בקונטרס ויהי אנשים וקשה לפירושו דאמר בפ"ק דפסחים (דף ו.) שואלים בהלכות פסח קודם הפסח ל' יום שהרי נגיע עומד בפסח בפסח ראשון ומזהיר על פסח שני ולפ"ז איכא מדש ומאי כיון שנאמר בראש מדש ניסן ועוד דלא יתכן לרבי יוסי הגלילי דאמר [6]טומאי אלונו של יוסף היו ולרבי יצחק דאמר בזמן מצוה נטמאו ואל שניעי שלהם בערב פסח וגרלה דפרשת טמאים היינו פרשת אחרי ומזהיר (ויקרא כב) דכתיב ביה טומאת ערב ונגילה וכל הצריך לטומאת מקדש וקדשיו [6]):

ופרשת אחרי מות. בגראשית רבה [7] איכא פלוגתא בני אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם (בראשית טו) דאיכא למ"ד אחר סמוך ואחרי מופלג ואיכא למ"ד איפכא ובקש מאחרי מות דבו ביום היה ומאן נאמר אחר כל הפרשיות לכך תשיב מופלג: אחמוהי

מי קוראין. [1]כלומר מיקנו שום סדר לישראל בשבתות משום דרבי שלום: **הרשויין לימנות כו'.** דאמרינן במסכת שבת [בגלוי קדריס] (דף קיד.) אחהו תלמיד חכם שראוי למנותו פרנס על הצבור כל שאומלין אותו דבר הלכה בכל מקום ואומרה: **כמומנין.** שיש שכותבין להן ממשה מומנין כל מומש אחד שלם לעצמו וכל ספריהם היו כ[2]מגילה כפ"ת שלנו: **מחסר במילתיה.** שקורין לו ס"ת וחסר הוא: **דלא ניתן ליכתב.** פחות מספר אחד שלם לעצמו: **והא לא ניתן ליכתב.** שוש דבר גמרא והלכה ואגדה כדאמרינן לקמן [3] אלה אתה כותב כו': **כיון דלא אפשר.** מלינכתב שנתמעטו הלב והתורה משמכתת: **עת לעשות לה'.** אם בא עת לעשות תקנה לשם שמים הפרו דברי תורה לשעה הצריכה: **ה"נ כיון דלא אפשר.** שאין לכל לבור ולבור יכולת לכתוב נביאים שלם: **מגילה.** פרשה בלבדה של תורה או שמים: **למ"ד.** לקמן בשמעתין: **מגילה מגילה ניתנה.** כשנאמרה פרשה למשה היה כותבה ולבסוף מ' שנה כשנגמרו כל הפרשיות מיגרן בגדין ותפרן: **חתומה ניתנה.** לא נכתבה עד סוף מ' לאחר שנאמרו כל הפרשיות כולן והנאמרות לו בשנה ראשונה ושניה היו קדורות לו על פה עד שכתבן: **לפי שאין כותבין.** ואפ"ה למ"ד מגילה מגילה ניתנה כיון דאידבק אידבק: **אף היא.** הילני המלכה במסכת יומא (ד' לא.): **פרשת סוטה.** לכתוב משם פרשיות לסוטות הבאות: **כשהוא כותב.** כהן הכותב פרשת סוטה: **כמה שכתוב.** לפי הסימנים היה מבין וכותב: **אם שכב.** כלומר ואת כי שטיח וגו': **בסירוגין.** תחילת המקרא היה כתוב תיבה שלימה ולבסוף דאשי תיבות: **עד ויהי ביום השמיני.** שהוא גמר לוי הקרבנות: **אז אמרתי.** כך אמר דוד אז אמרתי כשנערבו עלי שאול ודואג לפוסלני מלבא בקהל והועד בנית המדרש עמוני ולא עמונית כדאמרינן ביבמות (דף עז.): **הנה באתי.** עכשיו באתי לכלל: **כתוב עלי.** אלו ניתנה התורה הוכרכתי בה ואת שתי בנותיך הנמצאות (בראשית יט) בזכות דוד שעתיד לצאת מרות המואביה ועמה העמונית אמו של רחבעם כתיב הכא הנמצאות וכתיב התם (תהלים פט) מצאתי דוד עבדי. אלמא מגילה איקרי משום דמתחילה נכתבה מגילת בראשית והדר מגילת נח והדר מגילת אברהם והייתו דקאמר במגילת אברהם כתוב עלי: **חתומה.** גמורה ומסויימת ושלימה: **ה"נ לכדרבי לוי.** איקרא מגילה אומן מ' פרשיות שהוצרכו ליום נאמרו ונכתבו ונמסרו בו ביום ונכתבה כל אחת במגילה לבדה לפי שמובדלות ורחוקות זו מזו הלכך קרי לשאר נמי מגילה משום דכשחזר והשלימה הוצרך לכתוב מבראשית עד פרשת בהעלותך לבד ודילג פרשת בהעלותך הכתובה כבר וכתב מפרשת בהעלותך עד פרשת שילוח טמאים וכן כולם: **פרשת בהעלותך.** אמור אל הכהנים [8] שהלכות בהעלותך כתובות בה לא יטמא לא יקח מוס בו לא יגע ומפני שבו ביום הוקרב לעבודה הוצרכה קדושתן להודיעם: **פרשת לוים.** קח (נח) את הלוים דבהעלותך [9] שבה הלכות לוים. וי"א ואל הלוים תדברי [10]) ואינו כן כי מה עניינם אצל הקמת המשכן מעבר לראשון לא נהג עד סוף ממשיש ואחרנא שנה [11]) ועוד פרשת מעבר מיקרא: **פרשת לוים.** הוצרכה לבו ביום שנזקקו לשיר: **פרשת טמאים.** ויהי אנשים וגו' [12]) משום הלכות הפסח והמשכן הוקם באחד בניסן והוחברה להם פרשת שילוח טמאים וישלחו מן המחנה [13]) שבו ביום הוקבעו אלא מחנות מחנה שכינה ומחנה לויה ומחנה ישראל והוקבעו להשתלח ומתוך כך הוקבעו טמאים לישלח הואיל וצריכין שילוח ולא יוכלו לינכם למשכן היאך יעשו פסחיהם ולרבי לוי יכולים היו ליטהר עד ט"ו ולא מקבלו לפסח שני אלא א"כ לא יטהרו: **ופרשת שילוח טמאים.** וישלחו מן המחנה [14]) שבאותו היום הוקבעו המחנות וכשנגללים הפרוכת בכל סילוק מסעות הותרו זבין ומצורעים ליכנס לשם [15]): **ופרשת אחרי מות.** אע"פ שהיא של יום הכפורים בו ביום נאמרה כדכתיב אחרי מות [16]) ומפני שמתו בני אהרן בשביל כיאה אלא לצורך נאמרה אותה אזהרה לאהרן אל יבא בכל עת: ופרשת

מסורת הש"ס

(א) [ל"ל ר' יוחנן], ב) [תמורה יד:], ג) יומא סט. תמורה יד:, ד) יומא לז:, ה) [פי' כעין מיניה שם ולא נתן לו אלא אמר לו כי אין כותבין כלומר קבלה הוא לבני אדם לכתוב הכי. ערוך ערך לפי], ו) יומא לז., ז) [שם: כל הפוגים], ח) אם ששיח אם לא ששיח נ"א מ"ש, ט) [מס' פופרים פ"ה ה"ט], י) נ"ל כלום, כ) נ"ל בגגלה, ל) [ב"כ], מ) [ויקרא כח], נ) [מדבר ח], ס) [במדבר יח], ע) [קדושין מ:], פ) [במדבר כו], צ) [במדבר ה], ק) [שם], ר) [כתיאתא תענית כא:], ש) [שבת לח.], ת) [ויקרא כח], א) [פוכה כה. ושם], ב) [ועי"ש תוס' פסחים ו: ד"ה שנאמר], ג) [פרשה מ"ל].

תורה אור השלם

1. עַה לַעֲשׂוֹת לַיהֹוָה הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ: תהלים קיט קכו
2. וְהִשְׁבִּיעַ אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְאָמַר אֶל הָאִשָּׁה אִם לֹא שָׁכַב אִישׁ אֹתָךְ וְאִם לֹא שָׂטִית טֻמְאָה תַּחַת אִישֵׁךְ הִנָּקִי מִמֵּי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים הָאֵלֶּה: וְאִת בִּי שָׂטִית תַּחַת אִישֵׁךְ וְכִי נִטְמֵאת וַיִּתֵּן אִישׁ בָּךְ אֶת שְׁכָבְתּוֹ מִבַּלְעֲדֵי אִישֵׁךְ: במדבר ה יט-כ
3. אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה בָאתִי בִּמְגִלַּת סֵפֶר כָּתוּב עָלָי: תהלים מ ח
4. לְקֹחַ אֵת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְשַׂמְתֶּם אֹתוֹ מִצַּד אֲרוֹן בְּרִית יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְהָיָה שָׁם בְּךָ לְעֵד: דברים לא כו
5. וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה וָאֹמַר אֲנִי רֹאֶה מְגִלָּה עֹפֶפֶת אֲרֻכָּה עֶשְׂרִים בָּאַמָּה וְרָחְבָּהּ עֶשֶׂר בָּאַמָּה: זכריה ה ב

גליון הש"ם

גמ' ס"ת בחסר יריעה אחת. ע' מגילה דף ע ע"א תד"ה בגלמת תורה: שם בשום בבוד צבור. ע' מגילה ד' כד יומא דף ע ע"א סוטה דף לט ע"ב: שם אל"ף אין כותבין וכמה שקם לא שאין כותבין. כעין זה שבת דף כ"ז ע"א וש"נ:

הגהות הב"ח

(א) גמ' רבה בל"ל ואות ו' נמחק:

מוסף רש"י

מעייני בספרא דאגדתא. שלא יפתפתו (תמורה יד:). עת לעשות לה' הפרו תורתך. כשעושין הדבר לשם קדושת השם ראוי לבפר תורתך (שם). באל"ף בי"ת. אותיות של ראשי התיבות (יומא לז:). כשהוא כותב. סבן הכותב את המגילה להשקותה (שם). אימא כמה שכתוב בטבלא. לפי שיעמי לאותיות (שם). בסירוגין. אם לא שכב, אחריו ראשי תיבות עד סוף המקרא, ואת כי שטיח ואחריו ראשי תיבות עד סוף המקרא, ויהן ה' אותך ואחריו ראשי תיבות עד סוף המקרא ואלו המים ואחריו ראשי תיבות (שם לח.).

עין משפט נר מצוה

קמ א מיי' פי"ב מהל' תפלה הל' יח סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' קלו:
קן ב מיי' שם הל' כג סמג עשין טוש"ע א"ח סי' קמג סעי' ג וטוש"ע יו"ד סי' רפג סעי' ח [וכתב אלפס עוד בפ' הקורא את המגילה ד' ערב:]:
קיא ג מיי' פי"ז מהל' ס"ת הל' יד סמג עשין כד טוש"ע יו"ד סי' רפג סעי' ב:
קיב ד מיי' שם טוש"ע שם סעי' ג:

תוספות רי"ד

מי קורא לא הוה בידיה אתא ושייליה לר' יצחק נפחא א"ל אחריהן קורין ת"ח הממונים פרנסים על הצבור ואחריהן ת"ח שאבותיהן ממונים פרנסים על הצבור) ואחריהן ראשי בנסיות וכל אדם: שלחו ליה בני גלילא לר' חלבו מהו לקרות בחומשין בב"ה פ' כל ספר וספר כתוב לעצמו כעין ס"ת ואסיקנא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אין קורין בחומשין בב"ה מפני כבוד הצבור: רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו האי ספר אפטרתא אסור למקרא ביה בשבת' מ"ט לא ניתן ליכתב שאין כותבים אלא כל הנביאים ביחד ולא מגילה מגילה כמו שכתובים בספר ההפטרות. מר בר רב אשי אמר אפילו לטלטולה נמי אסור דהא לא חזי למיקרי ביה ולא היא שרי למיקרי ביה ושרי לטלטולי דר' יוחנן ור"ל מעיינו בספרא דאגדתא בשבתא והא לא ניתן ליכתב דדבריהם שבע"פ אי אתה רשאי לכותבן בספר אלא כיון דלא אפשר עת לעשות לה' הפרו תורתך שהתורה משתכחת ואם לא יכתבו תורה שבע"פ תשתכח לגמרי הילכך מותר להפר ד"ת מפני תיקון שמים הבא נמי כיון דלא אפשר עת לעשות לה' הפרו תורתך שאין כל עצור וצבור יכולין ליכתוב כל הנביאים הילכך מותר ללקט כל ההפטרות ולכתבן בספר א': בעא מיניה אביי מרבה מהו לכתוב מגילה לתינוק להתלמד בה א"ל אין כותבין ומתוקמא כתנאי וי"ל דגם זה עת לעשות לה' וכותבין: דרש רב יהודה בר נחמני מתורגמניה דר"ל כתוב א' אומר כי על פי הדברים האלה וכתוב א' אומר כתב לך הדברים האלה הא כיצד אמר הקב"ה למשה דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרן על פה אי אתה רשאי לאומרן בכתב דבי ר' ישמעאל תנא כתוב לך את הדברים האלה אלה אתה כותב ואי אתה כותב הלכות פי' אבל משום עת לעשות לה' התירו חכמים לכתוב ובזה סמך ר' שכתב המשנה ואחריו

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com